

กท.๐
ว.น.ธ

ที่ว่าการอำเภอสนม
เลขที่รับ 5๕7
วันที่ ๐๖ ก.พ. ๒๕๖๓
เวลา..... น

ที่ นศ ๐๐๑๗.๒/ว.๖๕๕

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
ถนนราชดำเนิน นศ ๘๐๐๐๐

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง แจ้งเตือนภัยการระบาดของข้าววัชพืช (ข้าวหาง)

เรียน นายอำเภอทุกอำเภอ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครศรีธรรมราช และประชาสัมพันธ์จังหวัดนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช ที่ กษ๒๖๐๕๒๕/๒๗ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๓ จำนวน ๑ ชุด

ด้วย ศูนย์วิจัยข้าวนครศรีธรรมราช ได้สำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวในแปลงนาเกษตรกร เมื่อวันที่ ๘ - ๑๐ มกราคม ๒๕๖๓ ในพื้นที่ตำบลบ้านเพ็ง ตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง ตำบลเลือ้ง ตำบลเขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ และตำบลควนเกย อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการสำรวจพบข้าววัชพืช (ข้าวหาง) ในพื้นที่ดังกล่าว

จังหวัดนครศรีธรรมราช ขอให้หน่วยงานของท่านประชาสัมพันธ์การระบาดของข้าววัชพืช (ข้าวหาง) ที่เกิดขึ้นให้เกษตรกรในพื้นที่รับทราบ และแนะนำแนวทางการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึงกัน รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริพัฒน์ พัทธกุล)

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช
กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลฯ
โทร./โทรสาร ๐ ๗๕๓๕ ๖๔๕๒
สป.มท. ๗๐๐๔๖

ก.วิ.ร.ร. -
พ. -
10 ม.ค. 2563

เอกสารจังหวัดนครศรีธรรมราช
เลขรับ.....2419
วันที่ 30/ม.ค. 2563 เวลา.....น.

ที่ กษ ๒๖๐๕.๒๕/๒๗

ศูนย์วิจัยข้าว นครศรีธรรมราช
ตำบลบางจาก อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๓๓๐

๓๐ ม.ค. ๒๕๖๓

MO มกราคม ๒๕๖๓

สำนักงาน.....
เลขรับ.....0536
วันที่.....
เวลา ๓๐ ม.ค. ๒๕๖๓

เรื่อง แจ้งเตือนภัยการระบาดของข้าววัชพืช (ข้าวหาง)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารความรู้สำหรับชาวนา จำนวน ๑ ฉบับ
๒. ภาพถ่ายข้าววัชพืชที่พบ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยศูนย์วิจัยข้าว นครศรีธรรมราช ได้สำรวจและติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวในแปลงนาเกษตรกร เมื่อวันที่ ๘-๑๐ มกราคม ๒๕๖๓ ในพื้นที่ตำบลบ้านเพ็ง ตำบลท่าพญา อำเภอปากพนัง ตำบลเสื่อหัง ตำบลเขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ และตำบลควนเกย อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการสำรวจพบข้าววัชพืช (ข้าวหาง) ในพื้นที่ดังกล่าว (ตามภาพถ่าย)

ในการนี้ศูนย์วิจัยข้าว นครศรีธรรมราช ขอเรียนแจ้งสำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงการระบาดของข้าววัชพืช (ข้าวหาง) ที่เกิดขึ้นโดยเกษตรกรลงสำรวจแปลงนาเมื่อพบข้าววัชพืช (ข้าวหาง) ให้ถอนต้นข้าววัชพืช หรือใช้วิธีการตัดชิดโคนต้นข้าววัชพืชแล้วนำไปเผาทำลายทิ้งนอกแปลงนา และในการปลูกข้าวฤดูกาลถัดไปให้เปลี่ยนวิธีการปลูกเป็นหว่านน้ำตม ปักดำ หรือโยนกกล้า ให้เลือกใช้เมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ไม่มีข้าววัชพืชปลอมปนมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ หรือก่อนปลูกข้าวควรใช้วิธีล่อให้ข้าววัชพืชงอกแล้วไถทำลาย จำนวน ๒ - ๓ ครั้ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเฉลิมศักดิ์ ขุนจัน)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าว นครศรีธรรมราช

ฝ่ายบริหารทั่วไป

โทร./โทรสาร ๐๗๕ ๓๘๙ ๐๑๒

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : nsr_rrc@rice.mail.go.th

ข้าววัชพืช

สาเหตุการระบาด

“ข้าววัชพืช” เป็นวัชพืชชนิดหนึ่งที่ระบาดอย่างมากในภาคกลางจนถึงภาคเหนือตอนล่างและบางพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ สาเหตุหลักของการระบาดคือ เมล็ดข้าววัชพืชปะปนไปกับเมล็ดพันธุ์ข้าว และติดมากับอุปกรณ์ในการทำนาโดยเฉพาะรถเกี่ยวนา

ข้าววัชพืชคืออะไร

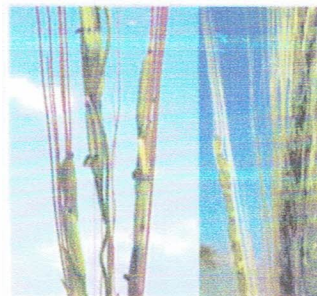
ข้าววัชพืชเกิดจากการผสมข้ามระหว่างข้าวป่าที่พบทั่วไปในธรรมชาติกับข้าวปลูก มีการกระจายตัวของลูกหลานออกมาหลายลักษณะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะที่ชาวนาไม่ต้องการ คือ ปลายเมล็ดมีหางยาว ออกดอกเร็วกว่าข้าวปลูก เมล็ดสุกแก่ก่อน และร่วงเกือบหมดก่อนเก็บเกี่ยว หรือสีข้าวเปลือกและสีของเยื่อหุ้มเมล็ดมีสีแดงน้ำตาลหรือแดง ข้าววัชพืช แบ่งตามลักษณะภายนอก 3 ชนิด คือ ข้าวหาง ข้าวติด และข้าวแดง

การจัดการข้าววัชพืช

- เปลี่ยนวิธีการปลูกข้าว เป็นวิธีการปักดำ หรือ โยนกล้า
- เลือกใช้เมล็ดพันธุ์บริสุทธิ์ไม่มีข้าววัชพืชปลอมปน มาจากแหล่งที่เชื่อถือได้
- ทำความสะอาดเครื่องจักรกลเกษตรก่อนการทำงานในแปลงทุกครั้ง (ภาพที่ 3)
- หลังจากเก็บเกี่ยว: พักนา 2 - 4 สัปดาห์ และปล่อยเปิดโล่งในนาเพื่อให้อินเมล็ดข้าววัชพืชที่หลุดร่วงอยู่บนผิวดินได้
- หากพบในระยะแตกกอใช้วิธีถอนต้นข้าววัชพืชทิ้ง และในระยะออกดอกใช้วิธีตัดชิดโคนต้นข้าววัชพืช แล้วนำไปทิ้งนอกแปลง
- หากเกิดการระบาดรุนแรงให้หยุดปลูกข้าว 1 ฤดู และปล่อยให้ข้าววัชพืชงอกและไถกลับอย่างน้อย 2 ครั้ง และหากเป็นไปได้ควรปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียนแทนข้าว หรือตปลูกข้าว 1 ฤดู
- การใช้สารเคมี: ถ้าเกิดการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีที่กรมการข้าวแนะนำ

ช่วงเตรียมดิน	โดเมทธานามิด, ไธโอเบนคาร์บ, เพอร์ทิลาคลอร์, บิวทาคลอร์, อ็อกซีฟลูออเฟน หรือ เพนติเมทาลิน
ช่วงหลังหว่านข้าว 8 - 10 วัน	อ็อกซาไดอาร์กิล, ไธโอเบนคาร์บ+ 2,4-ดี, บิวทาคลอร์+2,4-ดี หรือ อ็อกซีฟลูออเฟน

- ข้อควรคำนึง เมื่อใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช
 - ช่วงเตรียมดิน : ชั่งน้ำไว้ 5 เซนติเมตร เป็นเวลา 3 วัน หลังจากนั้นให้ระบายน้ำออกจากแปลงนาให้หมด แล้วหว่านข้าว
 - ช่วงหลังหว่านข้าว 8 - 10 วัน : รักษาระดับน้ำให้ท่วมข้าววัชพืชนาน 10 - 15 วัน

ภาพที่ 1 ข้าววัชพืช
(ภาพ : กองวิจัยและพัฒนาข้าว)

ภาพที่ 2 ข้าววัชพืช
(ภาพ : กองวิจัยและพัฒนาข้าว)

ภาพที่ 3 การทำความสะอาด
เครื่องจักรกลก่อนใช้งาน
(ภาพ : กองวิจัยและพัฒนาข้าว)

เมื่อใช้สารเคมีป้องกันกำจัดข้าววัชพืช ควรสวมเสื้อผ้าให้มิดชิดและใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากสารเคมี และปฏิบัติตามข้อแนะนำบนฉลากสารป้องกันกำจัดอย่างเคร่งครัด เช่น อัตราการใช้ ช่วงเวลาในการใช้ วิธีการใช้

ชื่อวิทยาศาสตร์ ► *Oryza sativa f. spontanea*

เอกสารความรู้ฉบับนี้เกี่ยวข้องกับ: ประเทศไทย

จัดทำโดย: กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 ประเทศไทย

โทรศัพท์: 02-561-3062 email: brrd_rd@rice.mail.go.th

แมลงห้ำ

ลักษณะการทำลายของแมลงห้ำ

แมลงห้ำ ตัวเต็มวัยมีลำตัวสีน้ำตาลหรือดำเป็นมันวาว มีลักษณะค่อนข้างกลมคล้ายโล่ ด้านหัวและอกเป็นรูปสามเหลี่ยม (ภาพที่ 1) ส่วนตัวอ่อนมีสีน้ำตาลและสีเหลืองกับจุดสีดำ (ภาพที่ 2) ทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยดูดกินน้ำเลี้ยงจากกบใบข้าวบริเวณโคนต้นข้าว ทำให้บริเวณที่ถูกทำลายเป็นสีน้ำตาลแดงหรือเหลือง ขอบใบข้าวเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลคล้ายข้าวเป็นโรคไหม้ (ภาพที่ 3) การทำลายในระยะข้าวแตกกอทำให้ต้นข้าวที่อยู่กลางๆ กอข้าวมีอาการแคระแกร็น มีสีเหลืองหรือเหลืองแกมน้ำตาล และการแตกกอลดลง ถ้าทำลายหลังระยะข้าวตั้งท้องทำให้รวงข้าวแกร็น ออกรวงไม่สม่ำเสมอและรวงข้าวมีเมล็ดลีบ ต้นข้าวอาจเหี่ยวตายได้ ถ้ามีแมลงจำนวนมากทำให้ต้นข้าวแห้งไหม้คล้ายกับถูกเพลิงไหม้กระโดดสีน้ำตาลทำลาย (ภาพที่ 4) แมลงห้ำทำลายได้ทุกระยะการเจริญเติบโต

แมลงห้ำคืออะไร

แมลงห้ำ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ประมาณ 7 เดือน ตัวเต็มวัยจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และมักจะชอบบินมาเล่นแสงไฟ ในตอนกลางคืนมักจะหลบซ่อนอยู่ที่โคนต้นข้าวหรือตามรอยแตกของพื้นดินและหากินในตอนกลางคืน แมลงห้ำจะเข้าทำลายข้าวอย่างรุนแรงในข้าวระยะออกรวง และมักเข้าทำลายในพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวอย่างเดียวเป็นพื้นที่กว้าง

วิธีป้องกันกำจัด

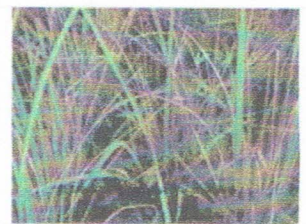
- กำจัดพืชอาศัยหรือวัชพืชที่อยู่บริเวณแปลงนา หรือโคกกลบดิน เพื่อกำจัดตัวเต็มวัยที่อาศัยอยู่ตามรอยแยกแฉกแฉกของดิน
- ใช้กับดักแสงไฟล่อให้ตัวเต็มวัยมาเล่นไฟ และนำไปทำลาย
- ปลูกข้าวที่มีอายุเก็บเกี่ยวสั้นเพื่อลดการเพิ่มประชากรในนาข้าว
- หมั่นตรวจนาข้าวสม่ำเสมอหรือทุกสัปดาห์ ถ้าพบแมลงห้ำมากกว่า 5 ตัวต่อกอหรือกลุ่มข้าว ควรใช้สารฆ่าแมลง คาร์โบซิลแลน หรือคลอไทอะดีนิน หรืออีทีโพรล พันเฉพาะจุดที่มีการระบาด โดยพ่นบริเวณโคนต้นข้าว

ภาพที่ 1 ตัวเต็มวัยของแมลงห้ำ
(ภาพ : ภูมิร บัณฑิตวงศ์)

ภาพที่ 2 ตัวอ่อนที่เพิ่งฟักออกจากไข่
(ภาพ : จินตนา ไชยวงศ์)

ภาพที่ 3 อวกรของต้นข้าวที่เกิดจากการทำลายของแมลงห้ำ
(ภาพ : เพชร เช่งขิม)

ภาพที่ 4 อาการไหม้ในนาข้าว
(ภาพ : เพชร เช่งขิม)

เมื่อใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ควรสวมเสื้อผ้าให้มิดชิดและใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากสารเคมี และปฏิบัติตามข้อแนะนำบนฉลากสารฆ่าแมลงอย่างเคร่งครัด เช่น อัตราการใช้ ช่วงเวลาในการใช้ ช่วงเวลาก่อน-หลังการเก็บเกี่ยว

ชื่อวิทยาศาสตร์ (s) ► *Scotinophara coarctata* (Fabricius)

เอกสารความรู้ฉบับนี้เกี่ยวข้องกับ: ประเทศไทย

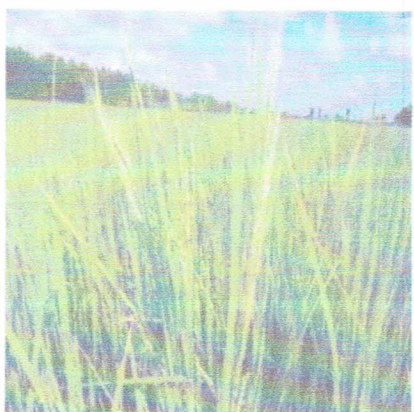

จัดทำโดย: กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 ประเทศไทย

โทรศัพท์ : 02-561-3062 email : brdd_rd@rice.mail.go.th

ข้าววัชพืช
ในพื้นที่ ต.บ้านเพิง ต.ท่าพญา อ.ปากพนัง

ข้าววัชพืช
ในพื้นที่ ต.บ้านเพิง ต.ท่าพญา อ.ปากพนัง

